

Received: 26/01/2024

Accepted: 07/03/2024

Published: 31/03/2024

Undesirable Student Behaviors According to the Opinions of Primary School Teachers

Selman Çetin^{1*}, Behçet Öznacar²

Çetin, S., & Öznacar, B. (2023). Undesirable Student Behaviors According to the Opinions of Primary School Teachers. *International Journal of Education & Well-Being*, 2(1), 71-93. <https://doi.org/10.62416/ijwb-20>

Abstract

This study aims to determine the situations in which current primary school teachers in state schools affiliated with the Ministry of National Education (MEB) in the Turkish Republic of Northern Cyprus encounter undesirable student behaviors in the classroom and the methods they employ to cope with these behaviors. Since this study has an exploratory nature, it supports a qualitative inquiry method. Another limitation of this study, which is limited to the views of primary school teachers, is that it includes only teachers working in 1st, 2nd, and 3rd grades. The study group was formed using the purposive sampling method, a type of non-probability sampling, consisting of 15 primary school teachers. In this study, a semi-structured interview form was used. Content analysis technique was employed for data analysis, and Maxqda 2020 software was used for data analysis. According to the results, behaviors defined by teachers as undesirable in the classroom include attention distraction, tendency towards violence, misuse of the environment, and peer bullying. It was determined that teachers use methods such as warning, empathy, using communication channels, and making the lesson interesting to cope with negative behaviors. Teachers who encounter undesirable behaviors mostly use methods such as warning, drawing attention to the lesson, communication, and talking to the family to prevent the behavior. Teaching in a way that captures the attention of all level groups and considering individual differences can reduce undesirable behaviors. Collaborating with students and providing professional support to students by working with teachers, guidance services, school management, and families can be beneficial. Organizing attention-enhancing games and activities in the classroom can help students.

Keywords: Undesirable Student Behaviors, Teacher, Classroom Management, Primary School

İlkokul Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre İstenmeyen Öğrenci Davranışları

Selman Çetin¹, Behçet Öznacar²

Öz

Bu çalışmada Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki MEB'e bağlı devlet okullarında mevcut ilköğretmenlerinin sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışları ile karşılaşma durumları ve istenmeyen öğrenci davranışları ile baş etme yöntemlerini belirlemek amaçlanmıştır. Bu çalışma keşifsel özellikte olduğundan, nitel bir sorgulama yöntemini

¹*Yakın Doğu Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Lefkoşa, Kuzey Kıbrıs, selmancan_@hotmail.com, ORCID: 0009-0004-8222-4055

²Yakın Doğu Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Lefkoşa, Kuzey Kıbrıs, behcet.oznacar@neu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1091-5514

desteklemektedir. İlkokul öğretmenlerinin görüşleri ile sınırlandırılan bu çalışmada diğer bir sınırlılık ise çalışma kapsamına sadece ilkokul 1., 2. Ve 3. Sınıfta görev yapan öğretmenler dahil edilmiştir. Çalışma grubu oluştururken amaçlı örnekleme çeşitlerinden olan benzeşik örnekleme metodu kullanılmıştır. Çalışma grubu, 15 ilkokul öğretmeninden oluşmaktadır. Bu çalışmada, yarı yapılandırılmış olarak hazırlanan görüşme formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde içerik analiz tekniği kullanılmıştır. Verilerin analizi için Maxqda 2020 programı kullanılmıştır. Sonuçlara göre, öğretmenlerin sınıfta istenmeyen davranışlar olarak tanımladığı davranışlar arasında dikkat dağınıklığı, şiddete eğilim, çevreyi kötü kullanma, akran zorbalığı gibi davranışlar bulunmuştur. Negatif davranışlarla başa çıkmak için uyarma, empati, iletişim kanallarını kullanma ve dersi ilginç hale getirme gibi yöntemleri kullandıkları belirlenmiştir. İstenmeyen davranışlarla karşılaşan öğretmenlerin çoğunlukla davranışı önlemek için uyarı, dikkati derse çekme, iletişim kurma ve aile ile konuşma gibi yöntemleri kullandığı ifade edilmiştir. Tüm seviye gruplarının dikkatini çekecek bir şekilde öğretim yapmak ve bireysel farklılıkları hesaba katmak istenmeyen davranışları azaltabilir. Öğrenci ile işbirliği yaparak, öğretmen, rehberlik servisi, okul yönetimi ve aile ile işbirliği yaparak öğrenciye profesyonel destek sağlamak faydalı olabilir. Sınıfta dikkati artırıcı oyunlar ve etkinlikler düzenlemek öğrencilere yardımcı olabilir.

Anahtar Kelimeler: İstenmeyen Öğrenci Davranışları, Öğretmen, Sınıf Yönetimi, İlkokul

Giriş

Her toplum kendini yenilemeye, geliştirmeye, çağdaş bir toplum olmaya çabalar. Sosyal, siyasal, ekonomik ve sosyal yapılarda yaşanan köklü değişimlerin etkisiyle eğitim kurumları giderek daha fazla kendilerini güncelleme ve geliştirme çabasına girmektedir. Çünkü toplumun devamlılığı ve güvenliği, değişen bu koşullara uyum sağlayabilecek bireylerin yetiştirilmesine bağlıdır. Günümüzde okullar sadece eğitim yerleri değil, aynı zamanda her kesimden öğrencinin psikolojik, duygusal ve sosyal açıdan gelişmesine olanak sağlayan bir eğitim ortamıdır.

Okulun amacı, öğrencilerin toplumsal yapıya uyum sağlamalarına yardımcı olmak, onları ilgi ve yeteneklerine ve sunduğu olanaklara göre çağdaş bireyler olarak yetiştirmektir. Hedefe ulaşılması okulun spor ve eğitim gereçlerinin bu amaca yönelik düzenlenmesine bağlıdır. Bu durumda öğretmenler, öğretim ve yönetim faaliyetlerinin moderatörü olarak, öğretim sürecinin en önemli değişkenlerinden biridir. Doyle (1986) ve Joan (1992) bu iki temel etkinliğin iç içe geçtiğine dikkat çekerek, öğretim hedeflerine öğretmenlerin öğretim ve yönetim etkinlikleri yoluyla ulaştığını vurgulamışlardır.

Etkinlikleri planlamak, etkinlikler arasında yumuşak geçişler yapmak, sınıfın fiziki koşullarını düzenlemek, öğrenme materyalleri hazırlamak ve zamanı verimli kullanmak öğretmenlerin öğretim faaliyetlerinden bazılarıdır. Kural ve prosedürler oluşturmak, akademik olmayan faaliyetleri en aza indirmek ve genel düzeni olumsuz yönde etkileyen davranışlarla baş etmek gibi yönetim becerileri de sınıfta düzeni sağlamak ve sürdürmek için tasarlanmıştır. Öğretim ve yönetimin birbirinden bağımsız ama birbirini tamamlayan iki görev olduğu görülmektedir (Weber, 1986; Brophy, 1988). Bu iki görev eş zamanlı olarak gerçekleştiği için öğretmenler sıklıkla öğrenmeyi artırma ve düzeni sürdürme konusunda baskı hissederler (Lewis, 1999; Rickman ve Hollowel, 1981). Öğretmenin görevi öğrencilerin kişisel algı ve beklentileri ile çevresel değişkenler arasında ilişkiler kurmaktır. Bu aynı zamanda başarılı davranış yönetiminin de ön koşuludur (Aydın, 1998; Türnüklü, 2003).

Davranış yönetimi, davranış değişiklikleri sağlamak, çocukların gruplara katılmasını, topluma uyum sağlamasını kolaylaştırmak ve uygunsuz davranışları azaltmakla ilgilidir. Etkili davranış yönetimi, uygun davranışın oluşmasını ve kalıcılığını sağlayacak, uygunsuz davranışların gelişmesine izin vermeyecek şekilde öğretim ortamının hazırlanmasını gerektirir. Ancak bireyin hangi koşullar altında hangi davranışı sergileyeceğini tam olarak belirlemek zor olduğundan, istenen ve istenmeyen davranışın niteliğini belirlemek zorlaşmaktadır. Her disiplin sorunu ortaya çıktığında uygulanacak hazır bir reçete yoktur. Ayrıca her durumun öğrencinin yaşına ve durumuna göre değerlendirilmesi gerekir. Olumsuz davranışları değiştirmek ve başarılı sosyalleşmeyi sağlamak için davranış yönetimi stratejilerini seçerken ilk görev, öğrencilerin sınıf

ortamında nasıl davrandıklarını ve buna neden olan faktörleri belirlemektir. Çünkü istenmeyen davranışın ortadan kaldırılması ve tekrarının önlenmesi, bu davranışa yol açan olası faktörler ortadan kaldırılmadıkça mümkün değildir (Özyürek, 1996; Aydın, 1998; Başar, 1997; Özyürek, 2001; Weber, 1986; Brophy, 1988). Wagner (1983), öğrencilerin sağlıklı bir öğretim ortamında sosyal olarak kabul edilebilir davranışlarda bulunmayı öğreneceklerini savunmuş ve sosyalleşmenin başarılı olması için istenmeyen davranışların sosyal olarak uygun bir şekilde yönetilmesi gerektiğini vurgulamıştır (Ogletree, 1993).

Sınıf yönetiminin önemli boyutlarından biri olan öğrencilerin kötü davranışlarının yönetimi, giderek insanların günlük ilgi odağı haline gelmiştir. Kara (2000), öğrencilerin sınıftaki davranışlarına olan ilginin, öğrencilerin öğretim amacıyla bir araya geldiği, eğitimin kurumsallaştığı ve okul adı verilen özel bir ortamda gerçekleşmeye başladığı günden itibaren başladığını belirtmektedir. Greenlee ve Ogletree (1993), Curwin ve Mendler (1998) ve Burden (1995), bu artan ilginin nedenini problem davranışların ortaya çıktığı süreklilik olarak çerçeveladiler. Bu süreklilik, özellikle 20 yılı aşkın bir süredir eğitimciler ve toplum için önemli bir endişe kaynağı olmuş ve araştırmacıları okul disiplini konularını birçok farklı perspektiften incelemeye sevk etmiştir.

Öğretmen davranış yönetimi stratejilerini okul türü ve konum değişkenleri açısından inceleyen araştırmalardan elde edilen bulgular, bu değişkenlerin öğretmen seçim yöntemlerinde etkili olduğunu göstermektedir. Özel okul öğretmenleri uygulamada daha etkili olduklarını ve daha az sorunla karşılaştıklarını söylerken, kırsal kesimdeki öğretmenler ve banliyölerde çalışanlar disiplin olaylarının kötüleştiğini ve sorunlu davranışları yönetmeye daha fazla zaman ayırdıklarını ifade etti (Boldurmaz; 2000; Gottfredson ve Gottfredson, 2001; Brown ve Payne, 1992). Erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere göre daha fazla sorunlu davranış sergileyen öğrenci tespit ettikleri, kadın öğretmenlerin ise erkek öğrencileri daha sorunlu olarak algıladıkları görülmüştür (Stuart, 1994; Merret ve Wheldall, 1984).

Erkek öğretmenlerin genellikle kontrol stratejilerini (Lewis, 1999) ve şiddet stratejilerini (Lewis, 2001) kullandıkları görülmektedir. Kadın öğretmenlerin bedensel cezaya yönelik tutumlarının erkek öğretmenlere göre daha düşük olduğu (Gözütok, 1993) ve geleneksel öğretmenlerin ise disiplin konularına daha sert bakma eğiliminde oldukları söylenmektedir (Terzi, 2001; Jackues ve Horvitz, 1985, aktaran Romi ve Freund, 1999). Bunlar tutumsal değişkenlere ilişkin bulgulardan bazılarıdır.

Bazı eğitim araştırmalarında öğretmenlerin sınıf yönetimi stratejilerinin konumlandırılmasında etkili olan deneyim, eğitim süreci, okul türü, lokasyon ve cinsiyet gibi faktörlere odaklanıldığı görülmüştür. Merret ve Wheldall (1984) daha az deneyime sahip öğretmenlerin öğrencilerin istenmeyen davranışlarını genellikle daha ciddiye aldıklarını, Sokal, Smith ve Mowat (2003) ise eğitim deneyimi daha fazla olan öğretmenlerin daha müdahaleci tutumlara sahip olduklarını bulmuşlardır. Borg ve Falzon (1989) ile Boldurmaz (2000), üst sınıftaki öğretmenlerin daha hoşgörülü oldukları ve öğrencilerin istenmeyen davranışlarına karşı hazırlıklı oldukları sonucuna varmışlardır. Öğretmen davranış yönetimi stratejilerini okul türü ve konum değişkenleri açısından inceleyen çalışmalardan elde edilen bulgular, bu değişkenlerin öğretmen seçim yöntemlerinde etkili olduğunu göstermektedir. Özel okul öğretmenleri uygulamada daha etkili olduklarını ve daha az sorunla karşılaştıklarını söylerken, kırsal kesimdeki öğretmenler ve banliyölerde çalışanlar disiplin olaylarının kötüleştiğini ve sorunlu davranışları yönetmeye daha fazla zaman ayırdıklarını ifade etti (Boldurmaz; 2000; Gottfredson ve Gottfredson, 2001; Brown ve Payne, 1992). Erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere göre daha fazla sorunlu davranış sergileyen öğrenci tespit ettiği, kadın öğretmenlerin ise erkek öğrencileri daha sorunlu olarak tanımladığı görülmüştür (Stuart, 1994; Merret ve Wheldall, 1984). Erkek öğretmenlerin yaygın olarak kontrol odaklı stratejiler (Lewis, 1999) ve zorlayıcı stratejiler (Lewis,

2001) kullandıkları gözlemlenmiştir. Kadın öğretmenlerin bedensel cezaya yönelik tutumlarının erkek öğretmenlere göre daha düşük olduğu (Gözütok, 1993), geleneksel öğretmenlerin ise disiplin konularına daha sert bakma eğiliminde oldukları (Terzi, 2001; Jackues ve Horvitz, 1985) tespit edilmiştir (aktaran: Romi ve Freund, 1999).). Bunlar tutum değişkenleri üzerine yapılan araştırmaların sonuçlarından bazılarıdır.

Sonuç olarak giderek ciddileşen disiplin sorunları tüm öğretmenler, yöneticiler ve aileler için ciddi bir sorun haline gelmiştir (Safran ve Oswald, 2003; Cummings, 2000; Olweus, 2001; Kinch, Palmer, Burke ve Sugai, 2001). Bu nedenle günümüzün en önemli eğitim konularından biri doğru ve etkili disiplin için uygun stratejilerin bulunmasıdır (Mitchem ve Young, 2001, aktaran Christensen, Young ve Marchant, 2004). Öğretmenler hem sınıf ortamındaki davranışları tanımlamalı, hem de bu davranışların oluşmasını önleyerek olumlu bir sınıf atmosferi yaratmalıdır. Aksi halde öğretmen sadece bu istenmeyen davranışları ortadan kaldırmaya çalışacak, böylece hem kendi performansını hem de dersin etkili bir şekilde işlenmesini azaltacaktır. Bu nedenle öğretmenlerin hangi davranışları zorlayıcı olarak algıladıklarını ve nedenlerini araştırmak önemlidir.

Bu çalışmada Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki MEB'e bağlı devlet okullarında mevcut ilkökul öğretmenlerinin sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışları ile karşılaşma durumları ve istenmeyen öğrenci davranışları ile baş etme yöntemlerini belirlemek amaçlanmıştır. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

1. İlkokul öğretmenlerinin görüşlerine göre ilkökul öğrencilerinin sıklıkla sergiledikleri istenmeyen davranışlar nelerdir?
2. İlkokul öğretmenlerinin görüşlerine göre istenmeyen davranışlarla karşılaşma sıklıkları nelerdir?
3. İlkokul öğretmenlerinin görüşlerine göre ders saatlerinde karşılaşılan istenmeyen davranışlar nelerdir?
4. İlkokul öğretmenlerinin görüşlerine göre teneffüs saatlerinde karşılaşılan istenmeyen davranışlar nelerdir?
5. İlkokul öğretmenlerinin görüşlerine göre öğretmenlerin görüşlerine göre öğrencilerin istenmeyen davranışlarına karşı öğretmenlerin kullandıkları yöntemler nelerdir?
6. İlkokul öğretmenlerinin görüşlerine göre öğretmenlerin görüşlerine göre öğrencilerin istenmeyen davranışlarına karşı sözel olmayan yöntemlerin etkileri nelerdir?
7. İlkokul öğretmenlerinin görüşlerine göre öğretmenlerin görüşlerine göre öğrencilerin istenmeyen davranışlarına karşı ceza içerikli yöntemlerin etkileri nelerdir?
8. İlkokul öğretmenlerinin görüşlerine göre öğretmenlerin görüşlerine göre öğrencilerin istenmeyen davranışlarına karşı birebir görüşme yönteminin etkileri nelerdir?
9. İlkokul öğretmenlerinin görüşlerine göre öğretmenlerin görüşlerine göre öğrencilerin istenmeyen davranışlarına karşı aile ile görüşme yönteminin etkileri nelerdir?
10. İlkokul öğretmenlerinin görüşlerine göre öğretmenlerin görüşlerine göre öğrencilerin istenmeyen davranışlarına karşı sorumluluk verme yönteminin etkileri nelerdir?
11. İlkokul öğretmenlerinin görüşlerine göre öğretmenlerin görüşlerine göre öğrencilerin istenmeyen davranışlarına karşı kuralları hatırlatma, ismi ile hitap etme yönteminin etkileri nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Nitel araştırma yöntemlerini veri toplama ve analizde kullanma, son yirmi yıl içinde önemli ölçüde popülerlik kazanmıştır (Strauss , Corbin, 2006). Sayısal olarak sembolize edilen dünyanın temsil edildiği nicel araştırmanın aksine, nitel araştırma, dünyanın temsilini esasen dilbilimsel olan sunar (Heppner, Kivlighan, , Wampold, 1999). Bu nitel araştırma yöntemi içinde bir yapısalcı yaklaşım uygulamak, katılımcıların belirli durumlarda anlamlar ve eylemler oluşturmasını incelemek için olanak tanır (Charmaz, 2006). Bu tür bir araştırma, insan deneyiminin inceliklerinin yüzeye çıkmasına izin verir (Strauss , Corbin, 2006).

Bu çalışmanın amacı, ilkokul öğretmenlerinin görüşlerine göre istenmeyen öğrenci davranışları ve buna yönelik kullandıkları yöntemlerin değerlendirilmesidir. Nicel bir metodolojinin sunabileceğinden daha güçlü bir duyarlılıkla, amaçla uyumlu nitel bir sorgulama ve analiz kullanılmıştır. Bu çalışma keşifsel özellikte olduğundan, nitel bir sorgulama yöntemini desteklemektedir. Nitel metodolojinin bağlam, bireysel deneyim ve öznel yorumu kullandığı göz önüne alındığında, genelleme mümkün değildir ve bir hedef de değildir (Heppner, Kivlighan, , Wampold, 1999).

Çalışma Grubu

Araştırma grubu oluşturulurken, amaçlı bir örnekleme yöntemi olan benzeşik örnekleme tekniği kullanılmıştır. Bu örnekleme yönteminde, örneklem, araştırmanın sorunuyla ilgili olarak evrende bulunan benzer alt grupları veya özelleşmiş durumları içerebilir. Kuzey Kıbrıs'ta MEB'e bağlı ilköğretim okullarının 1.,2. Ve 3. Sınıflarında görev yapmakta olan öğretmenler araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır. Hill ve diğerleri (1997; Hill vd., 2005) 8-15 mülakat katılımcısının kullanılmasını önerir. Çalışma grubu, 15 ilkokul öğretmeninden oluşmaktadır. Katılımcıların kodlamaları "K" şeklinde yapılmıştır. Aşağıdaki tabloda çalışma grubuna ait tanımlayıcı bilgiler verilmiştir. Katılımcılar çalışma hakkında bilgilendirilmiş olup, yazılı onam formu alınmıştır. Çalışmaya başlamadan önce Yakın Doğu Üniversitesi Etik Kurulundan YDU/EB/2023/1047 proje numarası ile, MEB'den GOÖ.0.00-174/06-23/E.22875 sayılı karar numarası ile gerekli izinler alınmıştır.

Tablo 1. İlkokul Öğretmenlerine Ait Tanımlayıcı Bilgiler

Katılımcılar	Cinsiyet	Yaş	Kıdem Yılı	Görev Yapılan Sınıf Düzeyi	Sınıf Mevcudu
K1	Kadın	49	27	1	29
K2	Kadın	45	25	2	19
K3	Kadın	42	12	3	24
K4	Erkek	32	11	2	19
K5	Kadın	32	9	3	25
K6	Kadın	41	19	2	30
K7	Erkek	36	13	3	20
K8	Erkek	49	27	1	29
K9	Kadın	45	25	2	19
K10	Kadın	42	12	3	24
K11	Kadın	41	19	2	30
K12	Erkek	36	12	3	20
K13	Kadın	36	12	2	24
K14	Kadın	32	10	2	19
K15	Kadın	42	12	3	25

Tablo 2. İlkokul Öğretmenlerine Ait Tanımlayıcı Bilgilerin İstatiksel Dağılımı

Değişkenler	Frekans	Yüzde	
Cinsiyet	Kadın	11	73,33

	Erkek	4	26,67
	Toplam	15	100,00
Yaş	42	3	20,00
	32	3	20,00
	36	3	20,00
	45	2	13,33
	41	2	13,33
	49	2	13,33
	Toplam	15	100,00
Kıdem Yılı	12	5	33,33
	25	2	13,33
	27	2	13,33
	19	2	13,33
	9	1	6,67
	11	1	6,67
	13	1	6,67
	10	1	6,67
Toplam	15	100,00	
Sınıf Düzeyi	2	7	46,67
	3	6	40,00
	1	2	13,33
	Toplam	15	100,00
Sınıf Mevcudu	19	4	26,67
	24	3	20,00
	29	2	13,33
	25	2	13,33
	30	2	13,33
	20	2	13,33
	Toplam	15	100,00

Araştırmaya katılan ilkököl öğretmenlerine ilişkin tanımlayıcı bilgiler yukarıdaki tabloda verilmiştir. İlkokul öğretmenlerinin %73,3'ü kadın, %28,6'sı ise erkektir. Yaş dağılımlarına bakıldığında, %20'si 32, %20'si 36, %20'si 42, %13,3'ü 45, %13,3'ü 41, %13,3'ü 49 yaşındadır. Mesleki kıdemlerine ait oranlara bakıldığında, %33'u 12 yıl mesleki kıdeme sahipken, %13,3'ü 25 yıl mesleki kıdeme sahiptir.

İlkokul öğretmenlerinin görev yaptıkları sınıf düzeyine bakıldığında 46,67'si 2. Sınıflarda, %40,00'ü 3. Sınıflarda ve %13,33'ü 1. Sınıflarda görev yapmaktadır. Öğretmenlerin görev yaptıkları sınıfların sınıf mevcutları incelendiğinde %26,67'sinin 19 öğrencisi, %20,00'sinin 24 öğrencisi, %13,33 oranlarında ise 29, 25, 30, 20 öğrencisi bulunmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Veri elde edebilmek amacıyla yarı yapılandırılmış 12 sorudan oluşan form kullanılmıştır. Öğretmenlere ait değişkenleri oluşturabilmek adına cinsiyet, yaş, kıdem yılı, sınıf düzeyi, sınıf mevcudu soruları formda yer almıştır. Konuya ilişkin sorular için form hazırlanmadan önce kaynak taraması yapılmıştır. Ardından alan uzmanları, alanda çalışan öğretmenlerden görüşler alınarak forma son şekli verilmiştir. Araştırmada veri toplanmadan önce MEB'den izin alınmıştır. Aynı zamanda üniversiteden etik kurul onayı alınmıştır. Katılımcılar çalışma hakkında bilgilendirilmiş olup, yazılı onam formu alınmıştır.

Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği

Geçerlilik, veri toplama ve doğrulama da dahil olmak üzere herhangi bir araştırma değerinin, araç ve tekniğin ve sürecin uygunluğuyla ilgilidir (Mohamad vd., 2015). Geçerlilik ayrıca metodolojinin, örnekleme sürecinin, veri analiz sürecinin ve çalışmanın sonucunun sağlamlığını da belirler (Golafshani, 2003). Nitel verilerin geçerliliğini belirlemek için

kullanılabilecek başlıca tekniklerden biri, yetenekli bir moderatörün seçilmesini içerir. Bir moderatörün görevlendirilmesi kişisel önyargının üstesinden gelinmesine yardımcı olacaktır. Böylece araştırmacı veya kuruluş, verilerin gerçek olduğundan ve "araştırmacının görmek veya duymak istediğinden" etkilenmediğinden emin olmak için moderatörler kullanabilir. Bu araştırmada veriler toplanırken araştırmacı yanında başka bir uzmanda yer almış, onunda görüşmelerden notlar tutması sağlanmıştır. Elde edilen veriler değiştirilmeden olduğu şekli ile Word programına aktarılmıştır. Daha sonra teyit edebilmek amacı ile de ham veriler korunmuştur. Veriler analiz edilirken yine uzman yardımı alınmıştır. Veri toplamak için uygulama formu hazırlanmasından analiz sürecinin sonuna kadar uzman yardımı alınmıştır. Araştırmanın güvenilirliği içinde Miles ve Huberman'ın (1994) görüş birliğine dayanan formülü kullanılmıştır.

Verilerin Çözümlemesi

Veriler, nitel içerik analizi kullanılarak analiz edildi ve veri odaklı kategoriler kullanıldı (Bengtsson, 2016; Graneheim vd., 2017). Nitel içerik analizi sırasında araştırmacılar desenleri arar ve varyasyona vurgu yapar, metin içindeki benzerlikleri ve farklılıkları belirlerler (Graneheim vd., 2017). Çalışmanın amacına dayanarak, veri somut düzeyde, orijinal metne yakın bir şekilde analiz edildi. Nitel içerik analizinde hangi başlığın kullanılacağı konusunda bir uzlaşısı yoktur. Çünkü açık içerik analiz edilir ve temalar kullanılır. Temalar, genellikle latent yorumlayıcı içeriği tanımlamak için kullanılır (Bengtsson, 2016; Graneheim ve Lundman, 2004).

Görüşme transkriptleri, genel bir izlenim elde etmek için ilk önce sistemli bir şekilde okundu. Anlamlı kategoriler belirlendi ve özdeş anlam birimlerine uyarlandı. Özdeş anlam birimlerine bir kod verildi. Kodlar, açık kategorilere ve alt kategorilere yerleştirildi. Analiz, araştırmacı ve uzman arasında iteratif bir süreçte detaylı bir şekilde tartışıldı. Kategoriler, transkript ve kodlar arasında gidip gelerek düzeltilmiştir.

Verilerin analizi için Maxqda 2020 programı kullanılmıştır. Tema ve kodlamalar tamamlandıktan sonra güvenilirlik formülü hesaplaması için Miles ve Huberman'ın (1994) "görüş birliği" ve "görüş ayrılığı" formülü kullanılmıştır. Tema ve kodlamalar araştırmacı ve uzman tarafından atamaları yapıldıktan sonra benzerlik oranı % 92 görüş birliği elde edilmiştir. Literatürde öngörülen %70 benzerlik oranının üzerinde olmasından dolayı güvenilirliği sağladığı ifade edilebilir. Araştırmadan elde edilen veriler MAXQDA 2020 programın aktarılacak tema ve kodlamaları atanmıştır. Bu aşamadan sonra elde edilen veriler sayısallaştırılmış belirtilme sıklığı (n) ve yüzdelikler (%) şeklinde (Yıldırım ve Şimşek, 2011) bulgular bölümünde sunulmuştur.

Bulgular

Tema	Kodlar	Belirtilme (N)	Sıklığı	Yüzde (%)	Bu
İstenmeyen Öğrenci Davranışları	İzinsiz Konuşma	10		24,39	
	Fiziksel Şiddet	7		17,07	
	İzinsiz Sınıfta Dolaşma	6		14,63	
	Sözel Şiddet	5		12,20	
	Ders materyallerini kullanmada sorun	4		9,76	
	Çevreyi kötü kullanma	4		9,76	
	Kurallara Uymama	4		9,76	
	Dinlememek	1		2,44	
	TOPLAM	41		100,00	

çalışmada Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki MEB'e bağlı devlet okullarında mevcut ilköğretmenlerinin sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışları ile karşılaşma durumları ve istenmeyen öğrenci davranışları ile baş etme yöntemlerini belirlemek amaçlanmıştır.

Tablo 2. İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına Yönelik Öğretmen Görüşleri

Tablo 2’de görüldüğü üzere, ilkokul öğretmenlerinin istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik görüşlerinden 8 kod belirlenmiştir. Bunlar; İzinsiz Konuşma, Fiziksel Şiddet, İzinsiz Sınıfta Dolaşma, Sözel Şiddet, Ders materyallerini kullanmada sorun, Çevreyi kötü kullanma, Kurallara Uymama ve Dinlememektir.

Belirtilme sıklıkları (N) dikkate alındığında karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarının izinsiz konuşma, fiziksel şiddet ve sınıfta izinsiz dolaşma olduğu söylenebilir.

Katılımcıların görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

(K5): “İzinsiz ayağa kalkıp sınıf içinde dolaşma, izinsiz konuşma isteği, kurallara uymama”

(K11): “Yerinde oturamamak, dinlememek, konuşmak, zorbalık, sövme, kavga”

(K7): “Durmadan konuşmak istiyorlar. Her saat konuşma var. Yerlerinde oturmuyorlar. Sınıfın içinde dolaşmaya başlıyorlar. Sürekli kural hatırlat dur.”

Tablo 3. İstenmeyen Davranışlarla Karşılaşma Sıklıklarına Yönelik Öğretmen Görüşleri

Tema	Kod	Belirtilme Sıklığı (N)	Yüzde (%)
İstenmeyen Davranışlarla Karşılaşma Sıklıkları	Hergün	15	100,00
	TOPLAM	15	100,00

Tablo 3 incelendiğinde öğretmen görüşlerine göre istenmeyen öğrenci davranışlarıyla karşılaşma sıklıklarının “hergün” olduğu görülmektedir. Tek tema ortaya çıkmış olup öğretmenler öğrencilerin hergün istenmeyen davranış sergilediklerini belirtmişlerdir.

Katılımcıların görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

(K1): “Hergün karşılaşıyoruz.”

(K3): “Hergün sıklıkla bu davranışları görüyoruz. Tabi mücadele ediyoruz ama ne yazık ki devam ediyor.”

(K11): “Hergün bu tarz öğrenci davranışlarını gözlemliyorum.”

Tablo 4. Hangi zamanlarda istenmeyen davranışlarla karşılaşmalarına Yönelik öğretmen görüşleri

Tema	Kodlar	Alt Kodlar	Belirtilme Sıklığı	Yüzde (%)
Hangi zamanlarda İstenmeyen Öğrenci Davranışlarıyla Karşılaşma	Son ders saatleri	Yorulma	8	47,06
		Dikkat Dağılma	5	29,41
		Açlık	4	23,53
	Branş dersleri	Sınıf Yönetiminin zayıf olması	4	66,67
		Öğretmenleri az görme	2	33,33
		TOPLAM		40

Tablo 4 incelendiğinde öğretmen görüşlerine göre son ders saatleri ve branş derslerde istenmeyen öğrenci davranışları ile daha sık karşılandığına dair iki kod belirlenmiştir. Son ders

saatleri koduna yönelik 3 alt kod belirlenmiştir. Bunlar: yorulma, dikkat dağılması ve açlıktır. Branş dersleri koduna yönelik iki alt kod belirlenmiştir. Bunlar: sınıf yönetiminin zayıf olması ve öğretmenleri az görmedir. Öğretmenlerin görüşlerinden elde edilen verilerden belirtilme sıklığı en yüksek olan kod son ders saatleri kodudur. Bu kodun içinde belirtilme sıklığı en yüksek olan kod ise yorulmadır. Son ders saatleri öğrencilerin istenmeyen davranışları daha çok sergiledikleri, bunun nedeni olarak da yorulma, dikkat dağılması ve açlık olduğu söylenebilir.

Katılımcıların görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

(K4): “*Branş derslerde. Çünkü o öğretmenleri daha az görüyorlar. Öğretmenlerde çocukları daha az görüyor.*”

(K5): “*Branş derslerinde istenmeyen davranışlar daha çok ortaya çıkıyor. Sınıf yönetiminden kaynaklandığını düşünüyorum.*”

(K11): “*Genellikle branş öğretmenleri daha şikayetçi. Sınıf öğretmenin otoritesi olmuyor. Sınıf yönetimleri zayıf kalıyor.*”

(K1): “*Son ders saatlerinde bu tür sorunların daha da arttığını söyleyebilirim. Sanırım yoruluyor yada dikkatleri iyice dağılmaya başlıyor.*”

(K1): “*5. ve 6. Ders saatleri bu davranışlar yoğunlaşıyor. Son saatle öğleye yaklaştığı için acıkıyorlar. dikkatlerde dağılmaya başlıyor.*”

(K12): “*Özellikle son 2 derste istenmeyen davranışlarda artış oluyor. Branş derslerde de artıyor. Yorgunlarının açlıklarının arttığını düşünüyorum.*”

Tablo 5. Teneffüs Saatlerinde Karşılaşılan İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına Yönelik Öğretmen Görüşleri

Tema	Kodlar	Belirtilme Sıklığı	Yüzde (%)
Teneffüs Saatlerinde Karşılaşılan Öğrenci Davranışları	Fiziksel Şiddet	14	36,84
	Psikolojik Şiddet	8	21,05
	Sözel şiddet	5	13,16
	Çöp atma	4	10,53
	Oyun kuramama	4	10,53
	İhtiyaçlarını karşılamama	2	5,26
	Hırsızlık	1	2,63
	TOPLAM	38	100,00

Tablo 5’te görüldüğü üzere, teneffüs saatlerinde karşılaşılan istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik öğretmen görüşlerinden 7 kod belirlemiştir. Bunlar; Fiziksel Şiddet, Psikolojik Şiddet, Sözel şiddet, Çöp atma, Oyun kuramama, İhtiyaçlarını karşılamama ve Hırsızlıktır. Belirtilme sıklıkları dikkate alındığında teneffüs saatlerinde öğrenciler arasında fiziksel şiddetin (n=14) sıklıkla yaşandığı söylenebilir. Psikolojik şiddet (n=8) ve sözel şiddetin de(n=5) yaşandığı görülmektedir. Öğretmen görüşlerinden elde edilen verilere göre okullarda teneffüs saatlerinde sıklıkla akran zorbalığının yaşandığı söylenebilir.

Katılımcıların görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

(K4): “*Şiddet göstermeleri. Hareketli, daha serbest oldukları için birbirlerine vuruyorlar, kavga ediyorlar.*”

(K6): “*Devamlı bir kavga içerisindedir. Oyun kuramıyorlar, dışlama yapıyorlar.*”

(K2): “*Oyuna almama, teneffüste tuvalete gitmeyip derste gitmek isteme, kavga etmeleri*”

(K5): “*Para çalma, birbirine vurma, kötü kelimeler kullanma, birbirlerini dışlama*”

(K12): “*Kavga etme, oyun oynarken dışlama, sövme*”

Tablo 6. Ders Saatlerinde Karşılaşılan İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına Yönelik Öğretmen Görüşleri

Tema	Kodlar	Belirtilme Sıklığı	Yüzde (%)
Ders Saatlerinde Karşılaşılan Öğrenci Davranışları	Dikkat Toplayamama	14	31,11
	Konuşma	14	31,11
	İzinsiz Sınıfta Dolaşma	7	15,56
	Dinlememe	4	8,89
	Fiziksel/Sözel Şiddet	2	4,44
	İhtiyaçların zamanında giderilmemesi	2	4,44
	Ders materyallerini özenli kullanmama/Kaybetme	2	4,44
	TOPLAM	45	100,00

Tablo 6’da görüldüğü üzere, ders saatlerinde karşılaşılan istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik öğretmen görüşlerinden 7 kod belirlemiştir. Bunlar; Dikkat Toplayamama, Konuşma, İzinsiz Sınıfta Dolaşma, Dinlememe, Fiziksel/Sözel Şiddet, İhtiyaçların zamanında giderilmemesi, Ders materyallerini özenli kullanmama/Kaybetmedir. Belirtilme sıklıkları dikkate alındığında ders saatlerinde öğrenciler arasında dikkat toplayamama ve konuşmanın (n=14) sıklıkla yaşandığı söylenebilir.

Katılımcıların görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

(K4): “Dikkatleri dağılıyor. İzinsiz sınıfta geziniyor ve konuşuyorlar. Bazen de şiddete meyil oluyor. Kötü sözler kullanıyorlar.”

(K11): “Dikkatlerini toplayamıyorlar. Karşılarında ki arkadaşlarını yada öğretmenlerini dinlemiyorlar. Dinleme alışkanlığı yok.”

(K15): “İzinsiz ayağa kalkıp sınıf içinde dolaşma, izinsiz konuşma isteği, kurallara uymama, dikkat eksikliği”

(K9): “Arkadaşıyla konuşması, dikkatli dinlememe, defterini vb. eşyalarını bulamama, teneffüste tuvalete gitmeyip derste gitmek isteme”

(K7): “Dikkatlerini toparlayamıyorlar. İzin almadan konuşma, dolaşma, dinlememe uyarılara kulak asmama.”

Tablo 7. Öğretmenlerin İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına Yönelik Kullandıkları Yöntemler Öğretmen Görüşleri

Tema	Kodlar	Belirtilme Sıklığı	Yüzde (%)
Öğretmenlerin İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına Yönelik Kullandıkları Yöntemler	Uyarı verme	12	32,43
	İstenilen Davranışları Pekiştirme	6	16,22
	Dikkat Çekici Faaliyetler	5	13,51
	Görmezden gelme	4	10,81
	Empati Kurdurma	4	10,81
	Birebir Konuşma	2	5,41
	Sorumluluk verme	2	5,41
	Kızma/Ceza	2	5,41
TOPLAM		37	100,00

Tablo 7’de görüldüğü üzere, istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik öğretmenlerin görüşlerinden 8 kod belirlemiştir. Bunlar; Uyarı verme, İstenilen Davranışları Pekiştirme, Dikkat Çekici Faaliyetler, Görmezden gelme, Empati Kurdurma, Birebir Konuşma, Sorumluluk verme, Kızma/Cezadır. Belirtilme sıklıkları dikkate alındığında uyarı vermenin (n=14) sıklıkla kullanılan yöntem olduğu söylenebilir. Bunu takiben istenilen davranışı pekiştirme (n=6) ve dikkat çekici faaliyetler (n=5) kullanılan yöntemler arasındadır.

Katılımcıların görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

(K2): “Uyarma, istenilen şekilde davrananların adını söyleyip aferin gibi sözcükler kullanmak, dikkatlerini çekecek oyunlar oynama.”

(K12): “Öncelikle 2 kez uyarıyorum ve açıklıyorum. Öğrenci devam ediyorsa yanına çağırıyorum. Yine devam ederse kızıyorum. Yine yaparsa çocuk haklarını ihlal etmeyecek şekilde ceza veriyorum. Sevdiği bir şeyden mahrum bırakma gibi. Mesela futbol kartları ile oynuyorlar. Onları alıp dolaba kaldırdım.”

(K15): “İstenen davranışlar sergilendiği zaman davranış panosunda 1 adım ilerleme ödülü veriyorum. İstenmeyen davranışları sergileyen öğrencileri bazen görmezden geliyorum, bazen sessizce yanına gidip uyarıyorum, bazen de sözlü olarak uyarıyorum.”

(K10): “Uyarı, empati, ödül verme.”

(K4): “Dikkati başka yöne çekme, görmezden gelme, birebir konuşma, sorumluluk verme.”

Tablo 8. Kuralları Hatırlatma, İsmi İle Hitap Etme Yönteminin Etkilerine Yönelik Öğretmen Görüşleri

Tema	Kodlar	Alt Kodlar	Belirtilme Sıklığı	Yüzde (%)
Kuralları Hatırlatma, İsmi İle Hitap Etme Yönteminin Etkileri	Olumlu	Kısa süreli	9	69,23
		Olumlu	4	30,77
	Olumsuz	Dikkat dağılması	2	100,00
	TOPLAM		15	100,00

Tablo 8’de görüldüğü üzere, kuralları hatırlatma, ismi ile hitap etme yönteminin etkilerine yönelik öğretmenlerin görüşlerinden 2 kod belirlemiştir. Bunlar; Olumlu ve olumsuzdur. Olumlu koduna yönelik 2 alt kod belirlenmiştir. Bunlar: Kısa süreli ve olumludur. Olumsuz koduna yönelik dikkat dağılması alt kod olarak belirlenmiştir. Belirtilme sıklıkları dikkate alındığında olumlu etkilerinin daha sıklıkla belirtildiği söylenebilir. Kuralları hatırlatma, ismi ile hitap etme yöntemi öğretmen görüşlerine yönelik olumlu bulunmakla birlikte kısa süreli etkilerin (n=9) olduğu belirtilmiştir. Kuralları hatırlatma, ismi ile hitap etme yöntemi öğretmen görüşlerine yönelik olumsuz etkilerinden dikkat dağılması (n=2) olarak belirtilmiştir.

Katılımcıların görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

(K3): “Kısa süreliğine etki ediyor.”

(K5): “Öğrenciler üzerinde etkisi yüksek ancak kısa sürebiliyor.”

(K14): “Olumlu etkileri oluyor. Toparlanıyorlar.”

(K1): “Bir süre için işe yarıyor ancak etkisi kısa sürüyor.”

(K6): “Tüm dikkatler ona çekildiği için çocuğun dikkati dağılıyor. Bunun yerine hafifçe dokunup yaptığının farkındayım demeyi tercih ederim.”

Tablo 9. Sorumluluk Verme Yönteminin Etkilerine Yönelik Öğretmen Görüşleri

Tema	Kodlar	Belirtilme Sıklığı	Yüzde (%)
Sorumluluk Verme Yönteminin Etkileri	Olumlu Etkiler	15	100,00
	TOPLAM	15	100,00

Tablo 9’da görüldüğü üzere, sorumluluk verme yönteminin etkilerine yönelik öğretmenlerin görüşlerinden 1 kod belirlemiştir. Bu; Olumludur. Öğretmen görüşlerine göre istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik sorumluluk verme yöntemi (n=15) olumlu etkileri olduğu söylenebilir.

Katılımcıların görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

(K5): “Sorumluluk verme en yüksek etkisi olanlardan. Ait hissettiği zaman öğrenci odaklanıyor dikkatini veriyor.”

(K9): “Bu yöntemi kullanıyoruz. Etkili olduğunu düşünüyorum.”

(K10): “Sorumluluk verme olumlu etkileri oluyor. Öğrenci dikkatini daha çok vermeye başlıyor.”

(K11): “Sorumluluk duyguları gelişir. İşe yarar etkilidir.”

(K1): “Olumlu etkilerini gözlemliyorum.”

Tablo 10. Sözel Olmayan Yöntemlerin Etkilerine Yönelik Öğretmen Görüşleri

Tema	Kod	Alt Kod	Belirtilme Sıklığı	Yüzde
Sözel Olmayan Yöntemlerin Etkileri	Olumlu	Kısa Süreli	9	60,00
		Olumlu Etkiler	6	40,00
		TOPLAM	15	100,00

Tablo 10’da görüldüğü üzere, sözel olmayan yöntemlerin etkilerine yönelik öğretmenlerin görüşlerinden 1 kod belirlemiştir. Bu; Olumludur. Olumlu kodunun 2 tane alt kodu belirlenmiştir. Bunlar; Kısa süreli ve olumlu etkilerdir. Öğrencilerde istenmeyen davranışlara yönelik sözel olmayan yöntemlerin öğretmenlere göre olumlu etkileri olduğu ifade edilebilir. Belirtilme sıklığı dikkate alındığında kısa süreli (n=9) etkilerin öğretmenlerce belirtildiği görülmektedir.

Katılımcıların görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

(K4): “Kısa süreli olarak çözüm sunar. Olumludur..”

(K1): “Kısa süreli de olsa çocuk üzerinde etkisi olur..”

(K9): “Göz teması ve ses tonlaması ile de öğrencinin dikkatini çekebiliyoruz. O an davranışı engelleyebiliyoruz.”

(K15): “Birebir etkileşim olduğu için oldukça olumlu.”

(K11): “Bu yöntemler en sık kullandığım yöntemler. Sınıfta dolaşırım. Dolaşırken de jest ve mimiklerle uyarı yaparım.”

Tablo 3. Aile İle İlişki Kurma Yöntemine Yönelik Öğretmen Görüşleri

Tema	Kodlar	Belirtilme Sıklığı	Yüzde (%)
Aile İle İlişki Kurma Yöntemi	Olumlu Etkiler	10	66,67
	Aileye bağlı etkiler	5	33,33
	TOPLAM	15	100,00

Tablo 11’de görüldüğü üzere, aile ile ilişki kurma yönteminin etkilerine yönelik öğretmenlerin görüşlerinden 2 kod belirlemiştir. Bunlar; Olumlu etkiler ve aileye bağlı etkilerdir. Belirtilme sıklığı dikkate alındığında olumlu etkilerin (n=10) olduğu söylenebilir. araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşlerine göre aile ile ilişki kurma yönteminin bazı ailelerde olumlu bazı ailelerde ise değişiklik yaratmadığı belirtilmiştir.

Katılımcıların görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

(K2): “Ailesi ile konuşmak durumu paylaşmak işe yarıyor. Onlarda çocukla konuşuyor uyartıyor.”

(K6): “Aile işbirliği çok önemlidir. Çocukla çözemezsem aile ile görüşürüm ve olumlu yansıldığını söyleyebilirim.”

(K8): “Aileye bağlı olarak bazen olumlu etkileri olabiliyor. Bazen de hiçbir şey fark etmiyor. Burada aile önemli.”

(K5): “Aile iletişime açık ise öğrencilerin birçok problemi çözülebilir. Ailelerin tutumlarına göre değişiklik göstermektedir.”

(K3): “Bazen. Çünkü bazı aileler çocukları ile ilgilenir bazı aileler tamam hocam der ve gider.”

Tablo 12. Birebir Görüşme Yöntemine Yönelik Öğretmen Görüşleri

Tema	Kodlar	Belirtilme Sıklığı	Yüzde (%)
Birebir Görüşme Yöntemi	Olumlu Etkiler	9	60,00
	Kısa Süreli Etki	4	26,67
	Öğrenciye Göre Değişiyor	2	13,33
	TOPLAM	15	100,00

Tablo 12’de görüldüğü üzere, öğrenci ile birebir görüşme yönteminin etkilerine yönelik öğretmenlerin görüşlerinden 3 kod belirlemiştir. Bunlar; Olumlu etkiler, kısa süreli etkiler ve öğrenci göre değişen etkilerdir. Belirtilme sıklığı dikkate alındığında olumlu etkilerin (n=9) olduğu söylenebilir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşlerine göre kısa süreli etki (n=4) ve öğrenciye göre değişme (n=2) belirtilmiştir.

Katılımcıların görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

(K2): “Birebir konuşmada öğrenci hatasını daha iyi anlıyor. Etkilidir.”

(K6): “Öğrenci dikkate alındığı hissi uyandırdığı için olumludur. Öğrenciyi anlamak ve dinlemek önemlidir.”

(K8): “Kısa süreli etkileri oluyor.”

(K5): “Öğrenciden öğrenciye değişiyor. Bazı öğrenci yine de dinlemez.”

(K1): “Olumlu etkileri olan bir yöntemdir. Ancak kısa süreli olduğunu düşünüyorum.”

Tablo 13. Ceza İçerikli Yöntemlere Yönelik Öğretmen Görüşleri

Tema	Kodlar	Belirtilme Sıklığı	Yüzde (%)
Ceza Yöntemler	İçerikli Olumsuz	11	73,33
	Öğrenciye Göre Değişme	4	26,67
	TOPLAM	15	100,00

Tablo 13’de görüldüğü üzere, ceza içerikli yöntemlerin etkilerine yönelik öğretmenlerin görüşlerinden 2 kod belirlemiştir. Bunlar; Olumsuz etkiler ve öğrenci göre değişen etkilerdir. Belirtilme sıklığı dikkate alındığında olumsuz etkilerin (n=11) olduğu söylenebilir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşlerine göre öğrenciye göre değişme (n=2) belirtilmiştir.

Katılımcıların görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

(K10): “Bu da öğrenciden öğrenciye göre değişir. Bazen düzelme olur ama bazı öğrencilere hiç fark etmiyor.”

(K1): “Öğrenciye bağlı olarak değişiklik gösteriyor. Bazen olumlu etkileri oluyor.”

(K9): “İlkokul seviyesi için bu yöntem çok etkili değildir. Bu yöntemi kullanmayı tercih etmiyorum.”

(K15): “Olumsuz etkileri olur. Tehdit ederek kurallara uymasını sağlama, o kuralı içselleştirmemesine sebep olur.”

(K4): “Daha önce denemediğim bir yöntem ancak olumsuz olacağını düşünüyorum. Çocuk korkabilir.”

Şekil 1 Kelime Sıklığına Yönelik Kelime Bulutu Analizi MAXQDA Verisi

Tablo 4. Kelime Sıklığı Analiz Verileri

Sözcük	Frekans	%
olumlu	26	1,83
kısa	19	1,34
konusma	15	1,06
gün	13	0,92
verme	13	0,92
ders	12	0,85
derste	11	0,78
kavga	11	0,78
öğrenci	11	0,78
sorumluluk	11	0,78
davranışlar	10	0,70
etkili	10	0,70
hemen	10	0,70
sınıf	10	0,70
süreli	10	0,70
branş	9	0,63
dikkatlerini	9	0,63
düşünüyorum	9	0,63
aile	8	0,56
çöpleri	8	0,56
etkisi	8	0,56
kurallara	8	0,56
olumludur	8	0,56
olur	8	0,56
son	8	0,56
uyarı	8	0,56

MAXQDA 2020 programının kelime bulutu analiz sonuçlarına göre en sık kullanılan kelimeler (Toplam 1419 kelimedenden 26 kelime ile tüm genel yüzdelerden % 0.50’ye kadar olan kelimeler tabloda gösterilmiştir) yukarıdaki Şekilde görülmektedir. En sık kullanılan kelimelerin başında “olumlu, kısa, konuşma, gün, verme, ders, kavga öğrenci, sorumluluk” gelmektedir.

Tartışma

Bu çalışmada Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki MEB'e bağlı devlet okullarında mevcut ilkokul öğretmenlerinin sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışları ile karşılaşma durumları ve istenmeyen öğrenci davranışları ile baş etme yöntemlerini eğitim yönetimi açısından ele alıp değerlendirilmek amaçlanmıştır. İlkokul öğretmenlerinin istenmeyen öğrenci davranışlarının neler olduğuna yönelik görüşlerinden elde edilen veriler; izinsiz konuşma, fiziksel şiddet, izinsiz sınıfta dolaşma, sözel şiddet, ders materyallerini kullanmada sorun, çevreyi kötü kullanma, kurallara uymama ve dinlememektir. Öğretmen görüşlerine göre istenmeyen öğrenci davranışlarıyla karşılaşma sıklıklarının "hergün" olduğu görülmektedir. Tek tema ortaya çıkmış olup öğretmenler öğrencilerin hergün istenmeyen davranış sergilediklerini belirtmişlerdir.

Öğretmen görüşlerine göre son ders saatleri ve branş derslerde istenmeyen öğrenci davranışları ile daha sık karşılandığına bulgu elde edilmiştir. Branş derslerine yönelik olarak ilkokul sınıf öğretmenleri branş öğretmenlerinin sınıf yönetimini zayıf bulmakta yada öğrencilerin onları daha az gördüğü için bu davranışların branş derslerde arttığını düşünmektedirler. Son ders saatleri öğrencilerin istenmeyen davranışları daha çok sergiledikleri, bunun nedeni olarak da yorulma, dikkat dağılması ve açlık olduğu söylenebilir. teneffüs saatlerinde karşılaşılan istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik öğretmen görüşlerinden 7 kod belirlemiştir. Bunlar; fiziksel şiddet, psikolojik şiddet, sözel şiddet, çöp atma, oyun kuramama, ihtiyaçlarını karşılamama ve hırsızlıktır. ders saatlerinde karşılaşılan istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik öğretmen görüşlerinden 7 kod belirlemiştir. Bunlar; dikkat toplayamama, konuşma, izinsiz sınıfta dolaşma, dinlememe, fiziksel/sözel şiddet, ihtiyaçların zamanında giderilmemesi, Ders materyallerini özenli kullanmama/Kaybetmedir. Belirtilme sıklıkları dikkate alındığında ders saatlerinde öğrenciler arasında dikkat toplayamama ve konuşmanın (n=14) sıklıkla yaşandığı söylenebilir.

Literatür incelendiğinde öğrencilerde görülen problemlili davranışların kaba ve saygısız davranışlar (Elban, 2009), diğer öğrencilerin dikkatini dağıtıp çalışmalarını engelleme, ders materyallerini özensiz kullanma, dikkat eksikliği (Çetin, 2013; Yüksel, 2006) olduğu görülmektedir. Fiziksel, sözel ve psikolojik şiddet olarak değerlendirebilecek akran zorbalığı da okullarda görülen bir diğer istenmeyen öğrenci davranışları arasında yer alır. Arkadaşlarıyla dalga geçmek (Özer, 2009), karşı cinsten arkadaşlarına karşı olumsuz tavırlar sergilemek, arkadaşlarına lakap takmak, arkadaşlarına ve çevresine zarar verici şekilde davranışlar (Tolunay,2008) sergilenmesi literatürdeki araştırmalarda da görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlere göre öğrenciler toplumsal beklentilere uymayan davranışlara sahiptir. Bu davranışlar; çevre temizliği konusunda duyarsız olmak, büyüklere karşı saygısız ve kibirli davranmak, yalan söylemek ve hırsızlığa meyilli olmaktır. Öney'in 2006 yılında Karadağ'da gerçekleştirdiği çalışmada bu bulgular elde edilmiştir.

Yukarıdaki sonuçlara benzer şekilde Elban, (2009), Özer vd., (2014), Yumuşak ve Balcı (2018), Balay ve Sağlam (2008) ve Uğurlu vd., (2014) öğrencilerin istenmeyen davranışlarının "Derste farklı şeylerle uğraşmak", "Dersi dinlememek", "Ödev yapmamak", "Derste farklı bir şey yapmak", "Derse hazırlanmamak" şeklinde ifade edilmiştir. Öğrencilerin sorumluluk almadıkları da görüldü. Aydın (2004), Çetin (2013), Medikoğlu ve Dalaman (2018) ve Siyez (2009) yaptıkları çalışmalarda benzer sonuçlara ulaşmışlardır.

Puspitaloka ve Syafitri (2019) istenmeyen öğrenci davranışlarını ders sırasında dikkat çekmeye çalışmak, hayal kurmak, pencereden dışarı bakmak, arkadaşlarla konuşmak, uygunsuz bir şekilde gülmek ve bağırarak, kışkırtmak, alay etmek ve başkalarını rahatsız etmek olarak tanımlamıştır. Makuria (2012) okula devamsızlık, geç kalma ve derse izinsiz girme, izinsiz konuşma, cep telefonu kullanma, kavga etme, gasp/zorlama, sınavlarda kopya çekme, ödev kopyalama gibi istenmeyen öğrenci davranışları olarak tespit etmiştir.

İstenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik öğretmenlerin görüşlerinden 8 kod belirlemiştir. Bunlar; Uyarı verme, İstenilen Davranışları Pekiştirme, Dikkat Çekici Faaliyetler, Görmezden gelme, Empati Kurdurma, Birebir Konuşma, Sorumluluk verme, Kızma/Cezadır. Belirtilme sıklıkları dikkate alındığında uyarı vermenin (n=14) sıklıkla kullanılan yöntem olduğu söylenebilir. Bunu takiben istenilen davranışı pekiştirme (n=6) ve dikkat çekici faaliyetler (n=5) kullanılan yöntemler arasındadır.

Kuralları hatırlatma, ismi ile hitap etme yönteminin etkilerine yönelik öğretmenlerin görüşlerinden 2 kod belirlemiştir. Bunlar; Olumlu ve olumsuzdur. Olumlu koduna yönelik 2 alt kod belirlenmiştir. Bunlar: Kısa süreli ve olumludur. Olumsuz koduna yönelik dikkat dağılması alt kod olarak belirlenmiştir. Belirtilme sıklıkları dikkate alındığında olumlu etkilerinin daha sıklıkla belirtildiği söylenebilir. Kuralları hatırlatma, ismi ile hitap etme yöntemi öğretmen görüşlerine yönelik olumlu bulunmakla birlikte kısa süreli etkilerin (n=9) olduğu belirtilmiştir. Kuralları hatırlatma, ismi ile hitap etme yöntemi öğretmen görüşlerine yönelik olumsuz etkilerinden dikkat dağılması (n=2) olarak belirtilmiştir. Öğretmen görüşlerine göre istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik sorumluluk verme yöntemi (n=15) olumlu etkileri olduğu söylenebilir. Öğrencilerde istenmeyen davranışlara yönelik sözel olmayan yöntemlerin öğretmenlere göre olumlu etkileri olduğu ifade edilebilir.

Aile ile ilişki kurma yönteminin etkilerine yönelik öğretmenlerin görüşlerinden 2 kod belirlemiştir. Bunlar; Olumlu etkiler ve aile bağlı etkilerdir. Belirtilme sıklığı dikkate alındığında olumlu etkilerin (n=10) olduğu söylenebilir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşlerine göre aile ile ilişki kurma yönteminin bazı ailelerde olumlu bazı ailelerde ise değişiklik yaratmadığı belirtilmiştir. Öğrenci ile birebir görüşme yönteminin etkilerine yönelik öğretmenlerin görüşlerinden 3 kod belirlemiştir. Bunlar; Olumlu etkiler, kısa süreli etkiler ve öğrenci göre değişen etkilerdir. Belirtilme sıklığı dikkate alındığında olumlu etkilerin (n=9) olduğu söylenebilir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşlerine göre kısa süreli etki (n=4) ve öğrenciye göre değişme (n=2) belirtilmiştir. Ceza içerikli yöntemlerin etkilerine yönelik öğretmenlerin görüşlerinden 2 kod belirlemiştir. Bunlar; Olumsuz etkiler ve öğrenci göre değişen etkilerdir. Belirtilme sıklığı dikkate alındığında olumsuz etkilerin (n=11) olduğu söylenebilir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşlerine göre öğrenciye göre değişme (n=2) belirtilmiştir.

Davranış değiştirme stratejilerinin uygulanması, öğretmene karşılaşılabileceği sorunlara yönelik yönlendirici ve yol gösterici çözümler sunar. Bu bağlamda uygun davranışın öğretilmesine yönelik pek çok yönetim stratejisi bulunmaktadır (Algozzine ve Kay, 2002; Johns ve Carr, 1995; Walker ve diğerleri, 1995). Aşağıda uygulanan stratejiler önem sırasına göre azalan şekilde sıralanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin sınıf kurallarını hatırlatıcı (Tolunay, 2008; KılıçÖzmen, 2009), öğrenciye ismiyle seslenme (Supaporn, 2000), danışmanlık (Kazu, 2007), özür dilemeyi teşvik etme ve göz temasıyla uyarma (Özer, 2009) sözlü ve beden diliyle uyarı stratejileri olarak ele alınmıştır.

Bazı araştırmalar öğretmenlerin problemlili öğrenci davranışlarıyla baş etmek için yüz yüze konuşma ve sözlü uyarı yöntemlerini kullandıklarını göstermektedir (Özmen, 2009; Mardliyah, 2019). İlgili literatürdeki bulgular, öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışlarıyla başa çıkmak için çoğunlukla uyarı stratejisini kullandıklarını göstermektedir (Sipahioğlu, 2008; Tolunay, 2008; Türnüklü, 2000). Ayrıca sınıf kuralları oluşturmak, istenmeyen davranışlarla baş etmede önemli bir strateji olarak ortaya çıkmıştır. Daha önce yapılan çalışmalarda (örn. Başar, 1996; Sadık ve Aslan, 2015; Şahin ve Arslan, 2014; Tertemiz, 2000) sınıf kuralları oluşturmanın en çok önerilen yaklaşım olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin öğrencilerin problemlili davranışlarıyla baş etmede benimsedikleri stratejiler; “sorumluluk verme”, “azarlama”, “uyarı”, “korkutma”, “görmezden gelme”, “model alma”, “önleyici yaklaşım” ve “davranışları düzenleme”dir (Çankaya). ve Çanakçı, 2011; Uğurlu ve diğerleri, 2014). Her öğrencinin karakteri farklı olduğundan

öğretmenlerin her çocuğa farklı bir yaklaşım sergilemesi gerekir. Bu sorunu çözecek bir stereotip yok. Sınıfta istenmeyen davranışlarla başa çıkmak için verilen uygunsuz tepki, sorunu daha da kötü hale getirebilir (Shamnadh ve Anzari, 2019).

Öğretmenler, öğrenci davranışlarını ele alırken dersleri ilgi çekici hale getirme yöntemlerini kullanarak başarılı sonuçlar elde edebilirler. Bu amaç doğrultusunda, çeşitli ilgi çekici öğretim metotları uygulanabilir, öğrencilerin ilgisini çekecek materyaller kullanılabilir, oyunlar ve yarışmalar düzenlenebilir ve başarılı öğrenciler ödüllendirilebilir. Bu yaklaşım, öğretmenlerin istenmeyen davranışları en aza indirmek için derslerini öğrencilerin öğrenme, ilgi ve motivasyon ihtiyaçlarına göre uyarlamaları gerektiğini gösteren araştırma bulgularıyla uyumludur (Knowlton, 2014). Ayrıca, bazı çalışmalar, sık sık yaramazlık yapan ve yönetilmesi zor olan çocukların, ara sıra yaramazlık yapan çocuklara göre eğitime daha az katılım gösterdiklerini ortaya koymuştur (Castle, 2005).

Öğretmenler, istenmeyen öğrenci davranışlarıyla başa çıkmak için iletişimi etkili bir şekilde kullanabilirler. Bu bağlamda, öğretmenler genellikle önce ailelerle görüşme yaparlar, ardından öğrencilere empati gösterirler ve öğrencilerin kendilerini değerli hissetmelerine yardımcı olurlar. Sevgi göstererek, öğrenciyi tanıyarak ve ilgi göstererek istenmeyen davranışlarla başa çıkmaya çalışırlar.

Bazı öğretmenler, okul içi kaynakları kullanarak istenmeyen davranışlarla başa çıkabilmektedirler. Bu bağlamda, sınıf öğretmenine durumu açıklama, rehberlik servisini yönlendirme ve idareyi bilgilendirme gibi stratejilerin okul içi kanallar aracılığıyla uygulandığı belirlenmiştir.

Öğrenci davranışlarıyla başa çıkma konusundaki literatürde benzer bulgulara ulaşmak mümkündür. Öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışlarıyla başa çıkma stratejileri arasında en sık kullanılanlar; "dersi öğrencinin ilgisini çekici bir şekilde öğretme", "öğrenciyi olumlu davranışları için ödüllendirme", "bireysel iletişim kurma", "sosyal etkinlikler", "okul-aile ve öğretmen işbirliği", "rehberlik", "psikolojik destek sağlama", "aile desteği sağlama", "pozitif iletişim", "rehber öğretmenin ilgisi" ve "ebeveyn çabaları"dır (Çankaya , Çanakçı, 2011; Elban, 2009; Özer vd., 2014; Türnüklü, 2000; Uğurlu vd., 2014). Aydın (2004), Çetin (2013), Medikoğlu ve Dalaman (2018) ile Siyez (2009) tarafından yapılan araştırmalar benzer sonuçlara işaret etmektedir. Halimah ve ark. (2019) tarafından yürütülen bir çalışmada ise öğretmenlerin istenmeyen davranışlarla başa çıkma yöntemleri arasında görmezden gelme, nazik hatırlatma, öğrenciyi çağırma, kuralları hatırlatma, göz teması kurma, yüz ifadesi, samimiyet ve uyarı gibi yaklaşımları kullandıkları belirlenmiştir. Farklı sınıflar arasında öğrenci davranışlarının tipi ve sıklığı önemli ölçüde farklı olduğundan, öğretmenler genellikle anlık çözümlerle istenmeyen davranışlarla başa çıkmaya çalışmaktadırlar (Oliveira , Graça, 2013). Ayrıca, ilkokul öğrencilerinin genellikle çok aktif olduklarından dolayı olumsuz davranışlar sergileyebilecekleri göz önüne alındığında, farklı olumsuz davranış türleri için çeşitli stratejilerin kullanılması gerektiği vurgulanmaktadır (Mardliyah, 2019). Literatür incelendiğinde, her öğretmenin genellikle anlık çözümler ürettiği ve sınıf yönetimi için belirli bir strateji geliştirmek yerine davranışsal bir yaklaşımla sorunlara çözüm bulmaya çalıştığı görülmektedir (Çankaya , Çanakçı, 2011; Elban, 2009; Özmen, 2009; Öztürk , Gangal, 2016). İstenmeyen davranışlar, öğrenme-öğretme sürecinde rahatsızlık yaratarak öğretmeni eğitim hedeflerinden uzaklaştırabilir. Bu nedenle, etkileşimli öğretim yöntemleri benimsemeli ve öğrenci katılımını gerektiren sınıf etkinliklerini uygulamalıdır. Sınıfta öğrencilerin dikkatini çekmek için eğitim etkinliklerinin kullanılması, istenmeyen davranışları önlemede etkili olabilir. Ayrıca, öğrencilerin sınıf içinde uygun olmayan davranışlara karşı farkındalığını artırmak ve davranışa uygun disiplin yaklaşımlarını uygulamak, eğitimde istenmeyen davranışları azaltmak veya ortadan kaldırmak için önerilen yaklaşımlar arasındadır (Ghasemi vd., 2019).

Sonuç ve Öneriler

Özetle, sonuçlara göre, öğretmenlerin sınıfta istenmeyen davranışlar olarak tanımladığı davranışlar arasında dikkat dağınıklığı, şiddete eğilim, çevreyi kötü kullanma, akran zorbalığı gibi davranışlar bulunmuştur. Negatif davranışlarla başa çıkmak için uyarma, empati, iletişim kanallarını kullanma ve dersi ilginç hale getirme gibi yöntemleri kullandıkları belirlenmiştir. İstenmeyen davranışlarla karşılaşan öğretmenlerin çoğunlukla davranışı önlemek için uyarı, dikkati derse çekme, iletişim kurma ve aile ile konuşma gibi yöntemleri kullandığı ifade edilmiştir.

Araştırma sonuçları ve literatür, sınıflardaki öğrenci istenmeyen davranışlarının benzer özelliklere sahip olduğunu ve öğretmenlerin benzer başa çıkma yöntemlerini kullandığını göstermektedir. Başka bir deyişle, istenmeyen davranışlar ve başa çıkma yöntemleri geçmişten bugüne büyük ölçüde farklılık göstermemiştir. Bu bağlamda, istenmeyen davranışların nedenlerini bilmek ve bu nedenlerin etkilerini en aza indirmeye çalışmak daha etkili bir çözüm gibi görünmektedir. Bu etkileri en aza indirmeye sorumluluğu politika yapıcıların sorumluluğundadır. Ancak, birçok uyarana açık olan çocuklara ve gençlere olumlu davranışlar kazandırmaya yardımcı olan araçlar kontrol dışı değişkenlerdir. Bu nedenle, aile ve okul arasındaki işbirliği önemlidir.

Tüm seviye gruplarının dikkatini çekecek bir şekilde öğretim yapmak ve bireysel farklılıkları hesaba katmak istenmeyen davranışları azaltabilir. Öğrenci ile işbirliği yaparak, öğretmen, rehberlik servisi, okul yönetimi ve aile ile işbirliği yaparak öğrenciye profesyonel destek sağlamak faydalı olabilir. Sınıfta dikkati artırıcı oyunlar ve etkinlikler düzenlemek öğrencilere yardımcı olabilir. Öğretmenlerin iletişim becerilerini geliştiren hizmet içi eğitim etkinliklerine katılmaları ve sınıfta karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarıyla başa çıkma konusunda uzmanlardan destek veya eğitim almaları faydalı olabilir. Öğrencilerin beslenme düzenleri ile ilgili ara öğün uygulamalarına yer verilebilir. Bu konuda daha fazla araştırma nicel yöntemlerle gerçekleştirilebilir.

Beyannameler

Teşekkür: Geçerli değil.

Yazarların katkıları: Yazarlardan SÇ giriş bölümü ve very toplamada etkin olarak rol oynamıştır. BÖ verilerin analizi bölümünde etkin olarak rol oynamıştır. Her iki yazarda tüm metnin kontrollerini yapmıştır.

Çıkar Çatışması: Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Finansman: Geçerli değil.

Etik onayı ve katılım izni: Çalışmaya başlamadan önce Yakın Doğu Üniversitesi Etik Kurulundan YDU/EB/2023/1047 proje numarası ile, MEB'den GOÖ.0.00-174/06-23/E.22875 sayılı karar numarası ile gerekli izinler alınmıştır.

Telif Hakkı ve Lisans: Dergide yayın yapan yazarlar, CC BY 4.0 kapsamında lisanslanan çalışmalarının telif hakkını saklı tutar.

Kaynakça

- Agrawal, A. (2002). Common Resources and Institutional Sustainability. In the drama of the Commons, eds. E. Ostrom, T. Dietz, N. Dolsak, P.C. Stern, S. Stonich, and E.U. Weber, 41-86. Washington DC: National Academy Press.
- Algozzine B, Kay P (2002). Preventing problem behaviors: A handbook of successful prevention strategies. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Arthur-Kelly, M., Gordon, C., & Butterfield, N. (2003). Classroom Management: Creating Positive Learning Environments. Thomson
- Baker, D. P., Salas, E., King, H., Battles, J., & Barach, P. (2005). The role of teamwork in the professional education of physicians: current status and assessment recommendations. *Joint Commission journal on quality and patient safety*, 31(4), 185–202. [https://doi.org/10.1016/s1553-7250\(05\)31025-7](https://doi.org/10.1016/s1553-7250(05)31025-7)
- Balay, R. & Sağlam, M. (2008). Sınıf içi olumsuz davranışlara ilişkin öğretmen görüşler. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 1-24. from <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/146330>
- Büyüköztürk, Şener & Kilic, Ebru & Akgün, Özcan & Karadeniz, Şirin & Demirel, Funda. (2018). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. 10.14527/9789944919289.
- Carnine, D. W. (1976). Effects of two teacher-presentation rates on off-task behavior, answering correctly, and participation. *Journal of Applied Behavior Analysis*, 9(2), 199–206. <https://doi.org/10.1901/jaba.1976.9-199>
- Celik, S. (2012). Turkey's ministry of national education study-abroad program: Is the MoNE making the most of its investment? *The Qualitative Report*, 17(Art. 40), 1-30.. *Qualitative Report*. 17. 1-30.
- Creswell, J. W. (2005). Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research. Upper Saddle River, NJ: Pearson.
- Cummings, E. M., Davies, P. T., & Campbell, S. B. (2000). *Developmental psychopathology and family process: Theory, research, and clinical implications*. Guilford Press.
- Curwin, R.L & Mendler, A. A. (1998) *Discipline with Dignity*, E. Broyhers. Inc. (ED), USA: Association for Supervision and Curriculum Development..
- Çankaya, İ. & Çanakçı, H. (2011). Sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ve bu davranışlarla başa çıkma yolları. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 2(6), 307-316.
- Çetin B (2013). Sınıfta istenmeyen öğrenci davranışlarıyla ilgili sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri, *Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi* 14(1):255-269
- Kroeger, S., Burton, C., Comarata, A., Combs, C., Hamm, C., Hopkins, R., & Kouche, B. (2004). Student Voice and Critical Reflection: Helping Students at Risk. *TEACHING Exceptional Children*, 36(3), 50-57. <https://doi.org/10.1177/004005990403600307>
- Kroeger, S., Troup, T., Bauer, A., Harrelson, M., & Idoine, T. "You Sound Like a Teacher": *Practicing Strategies for Teacher Talk*. *Ohio Journal of Teacher Education*,
- Lambert, M. C., Cartledge, G., Heward, W. L., Lo, Y.-y., & Koegel, R. L. (Ed.). (2006). Effects of response cards on disruptive behavior and academic responding during math lessons by fourth-grade urban students. *Journal of Positive Behavior Interventions*, 8(2), 88–99. <https://doi.org/10.1177/10983007060080020701>
- Lewis, M. (1999). On the development of personality. In L. A. Pervin & O. P. John (Eds.), *Handbook of personality: Theory and research* (pp. 327–346). Guilford Press.

- Lewis, R. (1999). Teachers Coping with the Stress of Classroom Discipline. *Social Psychology of Education*, 3, 155-171. <https://doi.org/10.1023/A:1009627827937>
- Lewis, Timothy & Sugai, George. (2017). Effective Behavior Support: A Systems Approach to Proactive Schoolwide Management. *Focus on Exceptional Children*. 31. 10.17161/foec.v31i6.6767.
- Macfarlane, J. (2007), The Logic of Confusion. *Philosophy and Phenomenological Research*, 74: 700-708. <https://doi.org/10.1111/j.1933-1592.2007.00047.x>
- Mardiyah, I. (2019). Teacher's strategies in handling students' misbehavior in English class of junior high school 22 Surabaya (Unpublished thesis). Sunan Ampel State Islamic University.
- Martella, R., Nelson, R. and Marchand-Martella, N. (2003). *Managing Disruptive Behavior in the Schools*. Boston, MA: Allyn & Bacon.
- Medikoğlu, O. & Dalaman, O. (2018). Öğretmenlerinin derste karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ve bu davranışlara yönelik çözüm stratejileriyle ilgili öğretmen görüşlerinin belirlenmesi. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 20-32. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/602313>
- Mekuria, A. T. (2012). Assessment of students misbehavior and coping strategies (In the case of Shashemene Secondary School) (Unpublished master's thesis), Addis Ababa University. <http://etd.aau.edu.et/bitstream/handle/123456789/3859/>
- Öztürk B (2002). Sınıfta istenmeyen davranışların önlenmesi ve giderilmesi (Editör, Emin Karip), *Sınıf Yönetimi*. Pegema Yayıncılık
- Öztürk, N. (2005). İktisadi Kalkınmada Eğitimin Rolü. *Sosyoekonomi*, 1(1). <https://doi.org/10.17233/se.86714>
- Özyürek, M. (2008). NİTELİKLİ ÖĞRETMEN YETİŞTİRMEDE SORUNLAR VE ÇÖZÜMLER: ÖZEL EĞİTİM ÖRNEĞİ. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 189-226.
- Özyürek, Y. D. D. R. (2002). Liseli Öğrenciler için Matematik Yetkinlik Beklentisi Bilgilendirici Kaynaklar Ölçeğinin Geliştirilmesi: Ön Çalışma. *Kuram Ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 32(32), 502-531.
- Peske, H. G., & Haycock, K. (2006). *Teaching Inequality: How Poor and Minority Students Are Shortchanged on Teacher Quality: A Report and Recommendations by the Education Trust*. Education Trust.
- Puspitaloka, N., & Syafitri, I. K. (2019). The analysis of student's misbehavior in learning English lesson. 3rd English Language and Literature International Conference (ELLiC) Proceedings- (ELLiC Proceedings Vol. 3, 2019).271-276.
- Randolph, Sarah & Green, R.M. & Hoodless, Andrew & Peacey, M.F.. (2002). An empirical quantitative framework for the seasonal population dynamics of the tick *Ixodes ricinus*. *International journal for parasitology*. 32. 979-89. 10.1016/S0020-7519(02)00030-9.
- Reschly, Daniel & Susan, Ph & Smartt, M & Regina, Ph & Oliver, Regina & Holdheide, Lynn. (2008). *Reading, Behavior, and Inclusive Practice Innovation Configurations to Improve Teacher Preparation*.
- Richardson, V. (2003). Constructivist pedagogy. *Teachers College Record*, 105(9), 1623-1640. <https://doi.org/10.1046/j.1467-9620.2003.00303.x>
- Walker, Ramsey, E., & Gresham, F. (2004). *Antisocial behaviour in school: Evidenced-based practices* (2nd ed.). Belmont, CA: Wadsworth/Thompson.
- Weber, K.J. (1986) How Heterogeneity Affects Oil Recovery. In: Lake, L.W. and Carroll, H.B., Eds., *Reservoir Characterization*, Academic Press, Orlando, 487-544.

- Wehby, J. H., Symons, F. J., Canale, J. A., & Go, F. J. (1998). Teaching Practices in Classrooms for Students with Emotional and Behavioral Disorders: Discrepancies between Recommendations and Observations. *Behavioral Disorders*, 24(1), 51-56. <https://doi.org/10.1177/019874299802400109>
- Wragg E.C. (2002). Training skilful teachers. *Teaching and Teacher Education*, (1, 3).[https://doi.org/10.1016/0742-051X\(85\)90003-4](https://doi.org/10.1016/0742-051X(85)90003-4)
- Yıldırım A, Şimşek H (2005) Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri, Seçkin Yayınevi
- Yıldırım, Ali & Simsek, Hasan. (2011). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Qualitative Research Methods in Social Sciences*. 221-250.
- Yumuşak, G. & Balcı, Ö. (2018). Öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışları ile başa çıkma yöntemleri ve bu yöntemlerin etkililiğine ilişkin görüşleri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(40), 223-254., 2020 from <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/583553>
- Yüksel A (2006). İlköğretim 1.kademede 1., 2. ve 3. sınıflarda istenmeyen öğrenci davranışlarına ilişkin öğretmen gözlem ve görüşleri(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.